

ARITAKE-WILD

Gezamenlijk Werkprogramma
Europese Sociale Partners 2009 – 2010

Gezamenlijk onderzoek naar herstructurering in de EU
- Finale fase

België

Samenvattend verslag van de meeting die plaatsvond in
Brussel op 14 oktober 2009

Alan Wild,
ARITAKE-WILD
januari 2010

Project van de Europese Sociale Partners met financiële steun van de Europese Commissie

Gezamenlijk werkprogramma
Europese Sociale Partners 2009 – 2010

Gezamenlijk onderzoek naar herstructurering in de EU
Finale fase

België

Samenvattend verslag van de meeting die plaatsvond in
Brussel op 14 oktober 2009

Inleiding

Het vijftiendste seminarie in het gemeenschappelijke project van de Europese sociale partners “Gezamenlijk onderzoek naar herstructurering in de EU” vond plaats in Brussel, België, op 14 oktober 2009. Het werd bijgewoond door de Belgische sociale partners, Europese sociale partners en deskundigen. Een deelnemerslijst is toegevoegd als bijlage één.

De projectcoördinator, Alan Wild, opende de vergadering door de achtergrond van het project te schetsen in het licht van eerdere werkprogramma's van sociale partners en het reeds geleverde werk over herstructurering in de andere Lidstaten. Hij legde uit dat de huidige fase van het project een doorlichting van herstructurering in elke EU-lidstaat zou vergemakkelijken. In januari 2010 vindt een belangrijke conferentie plaats. Hij benadrukte dat een goed en open debat erg belangrijk was om een hoogkwalitatieve bijdrage van België aan het hele project te verzekeren.

Uit naam van de sociale partners verwelkomde Maria Helena André (ETUC) de aanwezigen. Ze verklaarde dat ze uitkeek naar de discussie over het rapport waarin een aantal interessante en belangrijke punten werden besproken in het licht van een sterk systeem van sociale dialoog. Aangezien ze de vergadering voor het einde diende te verlaten, gaf ze alvast haar bemerkingen bij de uitdagingen op het vlak van demografische verandering, de behoefte om het tewerkstellingspercentage te verhogen, de ernstige algemene vaardigheidslacunes bij bepaalde subpopulaties van de actieve bevolking en de snelheid van productiviteitsverbetering.

Het Belgisch nationaal dossier – deel één

De projectdeskundige voor België, Valeria Pulignano, stelde het eerste deel voor van het Belgisch Nationaal Dossier – “Een macro-economisch overzicht van herstructurering in België” (dia's bijgevoegd als bijlage drie) Aan het einde van de presentatie legde ze de Belgische sociale partners de volgende vragen voor:

1. Hoe zal de economie omgaan met problemen die voortvloeien uit een verouderende bevolking in combinatie met de huidige uitdagingen van lage participatiecijfers voor vrouwen, ouderen en migranten?
2. Hoewel het land een hoog percentage universitair geschoolden heeft, is ook het aantal personen met een lage scholingsgraad hoger dan normaal. Vormt dat een groot probleem voor de economie en hoe kan het worden aangepakt?

3. Hoewel België een klein land is, zijn de regionale verschillen op het vlak van werkloosheid erg groot. Hoe kunnen de problemen inzake geografische mobiliteit en de mobiliteit van vaardigheden worden aangepakt?
4. België is een van de weinige landen in Europa waar de winstgevendheid en productiviteit van kleine en micro-ondernemingen erg groot is. Hoe komt dat?
5. Het anticiperen op veranderingen is een belangrijk element voor alle economieën. België heeft een groot aandeel van het BBP en werkgelegenheid in twee industrieën die sterk worden getroffen door de huidige financiële en economische crisis, met name de automobielandustrie en de financiële dienstensector. Hoe zal de economie op middellange termijn veranderen en hoe zullen de gevolgen van die veranderingen worden opgevangen?

Na de presentatie werden de volgende samengevatte bemerkingen geformuleerd door de deelnemers om de context waarin het rapport werd opgesteld, verder toe te lichten; nieuwe informatie toe te voegen; te helpen tot besluiten te komen om bij te dragen tot de inhoud van het definitieve nationale dossier;

- ✧ Punten die verband houden met recente gegevens over productiviteitsgroei zijn vrij eenvoudig te verklaren. België is al geruime tijd een economie met hoge kosten en een hoge productiviteit. Dat betekent dat het startpunt voor productiviteitsgroei erg hoog ligt in vergelijking met landen waar een veel grotere groei werd vastgesteld. Tot op de dag van vandaag hebben toenamen in de Belgische productiviteit kostenstijgingen meer dan gecompenseerd. Een tegengestelde mening werd geformuleerd dat de Belgische arbeidsmarkt zeer rigide zou zijn en dat, waar er flexibiliteit was in het evenwicht tussen werk en niet-werkgerelateerde activiteiten, dat meer in het voordeel van de werknemers zou werken. Er werd ook gesuggereerd dat de hoge productiviteit van het land evenzeer het resultaat was van kapitaalinvesteringen als van arbeid;
- ✧ België is een land met een economie gebaseerd op kleine en middelgrote ondernemingen. Een groot aantal daarvan zijn toeleveranciers van grote ondernemingen. Dat maakt hen erg kwetsbaar voor veranderingen in bedrijven als VW en Opel;
- ✧ België heeft een lange geschiedenis van immigratie om banen in te vullen telkens als er een gebrek aan werkrachten was. Door de economische crisissen van de jaren 70, 80 en 90 kwamen veel migranten terecht in laagbetaalde banen voor laaggeschoolden. Het beheer van migratie en de plaats van migranten in de economie en de maatschappij vormen een complex probleem en de sociale partners hebben een overeenkomst ondertekend om discriminatie van migranten bij het aanwerven te voorkomen. De oplossing van dat probleem vergt tijd en de arbeidsintegratie varieert volgens gewest en onderneming. Een aantal grote multinationale ondernemingen hebben positieve inspanningen geleverd om de diversiteit onder werknemers te verbeteren;
- ✧ De Belgische sociale partners hebben een sterke reputatie om de beste oplossing te zoeken voor moeilijke scenario's en herstructurering is onlosmakelijk verbonden met economische ontwikkeling. Veel werknemers zien het echter uitsluitend als een negatief fenomeen en dat bemoeilijkt de taak.

Aan het einde van de sessie werd een presentatie gegeven over de portaalsite van de Belgische overheid met informatie en advies betreffende herstructurering. De Kruispuntbank is een online-informatiedienst van de overheid die nu een uitgebreide sectie over herstructurering bevat. De website geeft uitgebreide informatie over de soorten herstructureringen die plaatsvinden, voorbeelden van verzachtende maatregelen; en voorbereidende stappen met het oog op een herstructurering. De meningen waren unaniem dat deze dienstverlening zowel indrukwekkend als uniek was in Europa.

Het Belgisch nationaal dossier – deel twee

Valeria Pulignano stelde het tweede deel voor van het Belgische dossier “De rol van de sociale partners op het gebied van herstructurering” (dia’s bijgevoegd als bijlage vier). De sociale partners werd gevraagd de volgende vragen in overweging te nemen:

1. De Belgische sociale partners hebben een zeer invloedrijke rol in de anticipatie op en het beheer van herstructurering via de inhoud van collectieve arbeidsovereenkomsten, informatie-, consultatie- en onderhandelingsafspraken in het geval van collectieve ontslagen en via tripartiete raadplegingen. Hoe doeltreffend waren die structuren in het licht van de huidige financiële crisis?
2. Welke nieuwe en bestaande initiatieven waren succesvol om de impact van de financiële crisis op de werkgelegenheid te temperen?
3. Hoe coördineren de Belgische vakbonden en werkgevers activiteiten met succes in de context van regionale, politieke, religieuze en taalverschillen?
4. De Belgische arbeidsmarkt staat algemeen bekend als een van de meer restrictieve in Europa. In welke mate helpt of hindert dat het herstructureringsproces?

Na de presentatie, en op een gelijkaardige manier als bij de discussie over het eerder vermelde deel één, werden de volgende samengevatte punten gemaakt door de deelnemers aan het seminarie:

- ✧ Ondernemingsraden bestaan in België al sinds 1948 en ze zijn zeer goed ontwikkeld. Sommige internationale ondernemingen zijn aanvankelijk erg verbaasd over de hoeveelheid bestaande verplichtingen voor het informeren en raadplegen van werknemers in België, maar ze leren zich aan de Belgische wetgeving aan te passen;
- ✧ Door de economische en financiële crisis is de rol van de overheid steeds belangrijker geworden. Hoewel de groeiende betrokkenheid van de overheid de rol van de sociale partners verkleint, moeten die ook leren aanvaarden dat overheidsprogramma's succesvol zijn gebleken voor het omgaan met de crisis;
- ✧ Het rapport is toegespitst op werknemerrelaties en sociale dialoog, maar het deel gewijd aan de wetgeving betreffende herstructurering is vrij licht. In het bijzonder kmo's kampen met een enorme en nog toenemende last van kosten en bureaucratie. De wetgevers stellen zich niet in de plaats van de zaakvoerders van kleine ondernemingen, die hun werknemers zo lang mogelijk proberen te

- houden en enkel hun toevlucht nemen tot ontslagen als er geen enkel alternatief is. Ze krijgen dan te maken met dure en tijdrovende processen, zoals het oprichten van tewerkstellingscellen, die ze zich eigenlijk niet kunnen veroorloven;
- ✧ De kosten en voordelen van outplacementservices via tewerkstellingscellen werden uitvoerig besproken en er werden tegenwerpingen gemaakt betreffende hun doeltreffendheid om voor jongere en oudere bevolkingsgroepen de overgang van de ene baan naar de andere te vergemakkelijken. Er werd gesuggereerd dat de kosten voor de overheidsfinanciën van vervroegde pensionering vaak niet worden meegeteld in de bedrijfskosten-batenanalyse;
 - ✧ Vroegtijdige informatie en consultatie zijn noodzakelijk wil men willekeurige en overhaaste beslissingen vermijden. Het is duidelijk dat het beperken van de sociale impact van bedrijfsbeslissingen tijd vergt en dat daarmee rekening moet worden gehouden in de planningcyclus van een onderneming.

Gezamenlijk werk van de EU sociale partners met betrekking tot herstructurering
Vertegenwoordigers van de Europese sociale partners stelden hun recente werk voor op het vlak van herstructurering (dia's bijgevoegd als bijlage vijf).

Casestudy één – Onderaannemers van Volkswagen

De casestudy van de onderaannemers van VW staat beschreven in het nationale dossier.

Casestudy twee – DAF Trucks

De casestudy over DAF staat beschreven in het nationale dossier.

Casestudy drie – De Post

De casestudy over De Post staat beschreven in het nationale dossier.

Samenvattende discussie

Na de presentaties, discussie en casestudy's formuleerden de sociale partners op Europees niveau de volgende algemene opmerkingen:

- Valeria Ronzitti (CEEP) was opgetogen om getuige te zijn van een echte en levendige discussie die een echt sociaal partnerschap weerspiegelde. Bij het luisteren naar de discussie over de veranderende rol van de overheid in de crisis had ze niet de indruk dat overheidsbetrokkenheid een negatieve impact had op de sociale dialoog. In het licht van een modernisering van de centrale en publieke administratie kon veel worden geleerd uit de presentatie van de Kruispuntbank en uit het Copernicusplan.
- Steven D'Haeseleer (BUSINESSEUROPE) was van mening dat het rapport van goede kwaliteit was en accuraat een mix van positieve elementen en waarschuwende indicatoren weerspiegelde. Hij had de indruk dat België vandaag slechter scoort voor bepaalde socio-economische indicatoren, maar miste in de discussies van vandaag, tegen zijn verwachtingen in, het gevoel van hoogdringendheid in de context van de crisis. Hij had de discussie graag voortgezet, maar door tijdsgebrek was dat niet mogelijk.

Toch blijft D'Haeseleer ervan overtuigd dat België een groot werkgelegenheidspotentieel heeft, in het bijzonder voor de tewerkstelling van oudere

werknemers en minderheden, hoewel dat vaak gemakkelijker gezegd is dan gedaan. Een onderwerp dat de aandacht verdient, is de innovatie in de sociale dialoog. De crisis heeft een zekere impact gehad op de sociale dialoog. Ook de regering heeft een belangrijke rol gespeeld. Hij stelde zich de vraag in welke mate het Belgische sociale overlegmodel relevant is voor andere landen in Europa.

- Helen Hoffmann (UEAPME) formuleerde haar bedenkingen bij de geïstitutionaliseerde aard van de sociale dialoog in België en de impact van sterke en mature sociale partners op overheids- en bedrijfsbeslissingen. Ze beklemtoonde de bevindingen over de grote productiviteit van kmo's (mkb) in België en had graag de discussie uitgebreid naar de relatie tussen dat gegeven en de vermelde zware druk voor kmo's (mkb) op het vlak van bureaucratie en kosten, inclusief voor herstructurering. In die context sloot zij zich aan bij het standpunt van Valeria Ronzitti, waarin ze de concrete onlineondersteuning door de overheid via een website over herstructurering verwelkomde.
- Juliane Bir (ETUC) gaf haar opmerkingen vanuit een vakbondsperspectief op de veelal proactieve standpunten die werden ingenomen door de mature sociale-partnerorganisaties en verwelkomde de openheid van de discussie. Belgische sociale partners hadden een reputatie voor het "beheersen van uitdagingen" – soms ondanks de minieme slaagkansen. De sociale dialoog in België steunt op een goede organisatie van de arbeidsmarktinstellingen en sterke collectieve onderhandelingen.

Ze stond stil bij drie uitdagingen die tijdens de discussies niet altijd op de voorgrond waren getreden:

- De bevolkingsuitdaging met inbegrip van jongeren, oudere bevolkingsgroepen en migranten;
- De kloof tussen de behoefte en de beschikbare vaardigheden;
- De Belgische benadering van flexicurity.

Aan het einde van de meeting werden de sociale partners bedankt voor hun deelname aan de vergadering en voor hun positieve engagement in het proces. Daarnaast werden de tolken bedankt om de discussies mogelijk te maken.

AANHANGSELS

1. Deelnemerslijst voor het seminarie;
2. Agenda voor het seminarie;
3. "Een macro-economisch overzicht van herstructurering in België" – Presentatie door een deskundige;
4. "De rol van de sociale partners op het gebied van herstructurering" - Presentatie door een deskundige;
5. "Gezamenlijk werk van de EU sociale partners met betrekking tot herstructurering" – presentatie door de Europese sociale partners.

Project van de Europese Sociale Partners met financiële steun van de Europese Commissie

Annex 2:

NATIONAL SEMINAR ON RESTRUCTURING IN BELGIUM AGENDA 14 October 2009

DATE		
0845	WELCOME COFFEE	
0900 – 0915	Introduction to the project	Alan Wild, Expert coordinator
	Expectation from the national seminar	EU social partners (BUSINESSEUROPE on behalf of employers, ETUC on behalf of trade unions)
0915 – 1000	Presentation of the national report sections on macroeconomic background and the nature and extent of restructuring.	Valeria Pulignano National Expert
1000 – 1030	Plenary discussion “To what extent do the national social partners have a shared understanding of the main restructuring challenges they face?”	Facilitated plenary discussion
1030 – 1045	COFFEE BREAK	
1045 – 1115	Presentation of the national report section on the role of the social partners in restructuring in Belgium at national, sectoral and enterprise levels.	Valeria Pulignano National expert
1115 – 1130	Presentation of ‘Banque Carrefour’ on Restructuring Portal	Presentation by Mrs Laeremans
1130 – 1200	Plenary discussion to explore and add to this section of the report, identifying good and innovative practices and why they work.	Facilitated plenary discussion
1200 – 1230	Presentation of the outcomes of the European social dialogue relevant to restructuring.	European social partners’ presentation
	Discussion	
1230 – 1400	LUNCH	
1400 – 1445	Case study one (<i>Subcontractors of Volkswagen</i>) and discussion	Presenters: Marc Jaspers & Gilles Vangeenberghe
1445 – 1530	Case study two (<i>DAF Trucks</i>) and discussion	Presenter: Stan Hens
1530 – 1545	COFFEE BREAK	
1545 – 1630	Case study three (<i>La Poste</i>) and discussion	Presenters: Marc De Mulder & Marc Michiels
1630 – 1715	Summary discussion, identifying the strengths and weaknesses of overall social partner activity in the area of restructuring covering both macro and micro interventions	Expert coordinator and participants
1715 – 1730	European level social partner reflections on the discussion and close of the seminar	Expert coordinator Alan Wild and EU level social partners